
TIBBİ TERMİNOLOJİ

SAK103U

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Tıbbi Terminolojisi

GİRİŞ

TERMİNOLOJİ TANIM VE TARİHÇE

Terim sözcüğü değişik bilim sanat ve meslek alanlarında kullanılan, özel kullanım alanı bulmuş uzun bir sürenin birikimi olan özel sözcükleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Terminoloji terimlerle uğraşan bilim dalı anlamına gelmektedir. Grekçe kökenlidir. Tıbbi terminolojide tıp terimlerini kendine konu alan bilim dalıdır.

Tıp terimleri Latince ve Grekçeden köken alır hatta Latincedeki Nomenklatür terimi terminoloji ile aynı anlamı ifade etmektedir. Tıp bilimleri içinde terimlerini ilk ortaya koyan bilim dalı anatomi olmuştur. Anatomide geçen terimler için “Nomina Anatomica”, embryolojide geçen terimler için “Nomina Embryologica”, histolojide geçen terimler için “Nomina Histologica” isimleri kullanılmaktadır.

Terimlerin Okunuşu

(Latin alfabesi ve harflerin okunuşu) Latince 25 harften oluşan bir alfabe iken Türkçe de 29 harf bulunmakta ve Türkçedeki bazı harflerin Latince karşılığı bulunmamaktadır.

Harf	Harfin adı
α	Alfa
β	Beta
ϵ	Epsilon
μ	Mikro
χ	Kapa
δ	Delta
θ	Teta
σ	Sigma
λ	Lambda
γ	Gama

Latin harflerinin bir kısmı kimya da, farmakolojide, eczacılıkta, biyokimyada kullanılmaktadır. γ -amino bütirik asit (GABA) adıyla anılmakta ya da β -adrenajik, β -adrenajik reseptörler gibi isimlerde reseptör ismi olarak kullanılmaktadır. Latince'deki sesli harfler: 6 tane olup bunlar “a,e,i,o,u,y” dir. Bunlardan “y” harfi dilimizden farklı özellik göstererek sesli harfler içinde anılmaktadır. Daha çok i sesine yakın bir şekilde telaffuz edilmektedir. Okunuşla ilgili bazı kurallar:

1. c harfi “a,o,u” sesli harflerinden veya sessiz harflerden önce geldi inde “k” okunur.

Kelime	Okunuşu	Anlamı
Cutis	Kutis	Deri
Cephal	Sephal	Ba
Clavicula	Klavikula	Köprücük kemiği

Sclera	Siklera	Gözün beyaz kısmı
Circulation	Sirkülasyon	Dolaşım
Cryo	Kırıyo	Donmuş, soğuk
Cervix	Serviks	Boyun

2. “j” harfi sesli bir harfin önüne gelirse “y” olarak okunur.

Kelime	Okunuşu	Anlamı
Major	Mayor	Büyük
Juvenile	Yuvenil	Gençlik ,gençlere dair
Jejunum	Yeyunum	ince bağırsağın bir kısmı
Epidemiology	Epidemiyoloji	Sağlıkla ilgili olayları inceleyen bilim dalı

3. “y” harfi “i” şeklinde , “i” harfi de “y” şeklinde okunur (ancak “a,e,o,u” harflerinden önce gelirse “y” şeklinde okunur).

Kelime	Okunuşu	Anlamı
Hypodermis	Hipodermis	Deri altı
Hygienic	Hijyenik	Koruyucu sağlıkla ilgili
Hyperemetic	Hiperemetik	Ağrı kusma ile ilgili
Splenectomy	Siplenektomi	Dalağın alınması
Gerontology	Gerontoloji	Yaşlılık bilimi
Material	Materyal	Madde
Median	Medyan	Bir yapıyı ikiye it parçaya bölen
Cyanotic	Siyanotik	Siyanoze olma
Cyclic	Siklik	Belli aralarla tekrar etme

4.- “x” harfi “ks” şeklinde okunur, “th” harfleri de “t” şeklinde okunur.

Kelime	Okunuşu	Anlamı
Oxygen	Oksijen	Canlıların yaşamı için gerekli gaz
Ex	Eks	Hayatın kaybedilmesi, ölmek
Excise	Eksize	Kesip çıkarmak
Thorax	Toraks	Göğüs kafesi
Theory	Teori	kuram
Therapy	Terapi	Tedavi

5. “ph” harfleri “f” şeklinde okunur.

Kelime	Okunuşu	Anlamı
Pharmacology	Farmakoloji	ilaç bilimi
Pharynx	Farinks	Yutak
Photic	Fotik	Işıkla ilgili
Physical	Fizikal	Vücutla ilgili
Nephros	Nefroz	Böbrek
Sphincter	Sfinkter	Büzücü, kapatıcı

6. "ch" harfleri "k" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Character	Karakter	Organizmayı diğer yapılardan ayıran özellik
Chlor	Klor	Ye il anlamında ön ek
Cholera	Kolera	Kolera hastalığı
Chronic	Kronik	Uzun süreli
Bronchus	Bronkus	Bron
Chronologic	Kronolojik	Olu sırsına göre dizilim gösteren

7. "th" harfleri "t" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Thyroid	Tiroid	Boynun ön tarafına yerleşmiş bez
Thrombus	Trombus	Damar içi pıhtı oluşumu
Thein	Tein	Çayda bulunan kafein benzeri madde
Thermal	Termal	Isı ile ilgili

8. "rh" harfleri "r" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Rhythm	Ritim	Kalbin belli düzende atması
Rhinorrhagia	Rinoraji	Burun kanaması
Rhonchus	Ronküs	Kuru tıkrıdar tonda akciğer sesi

9. "sch" harfleri "ş" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Schistasis	şitaz	Vücudun herhangi bir parçasında ortaya çıkan yarıklık
Schistosoma	şitozoma	İnsan ve hayvanlarda kanda yaşayan parazit
Schema	şema	ekil
Schizophrenia	şizofreni	Bir akıl hastalığı

10. "ae" harfleri "a" ya da "e" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Aerobic	Aerobik	Oksijenli ortamda yaşayan
Caecum	Çekum	Kalın bağırsağın bağırsak kısmı
Costae	Kosta	Kaburgalar
Vertebra	Vertebra	Omurlar

11. "g" harfi "g" ya da "j" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Gastral	Gastral	Mide ile ilgili
Gel	Jel	Erimiş maddenin pelte haline gelmiş hali, jel
Gingivitis	Jinjivitis	Diş eti iltihabı
Glucose	Glikoz	Vücutta bulunan şeker cinsi
Gynecology	Jinekoloji	Kadın üreme organlarının hastalıklarını inceleyen bilim dalı

12. "t" harfi "ia, io, iu" harflerinden önce gelirse "s" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Oestrogen	Östrojen	Kadınlık hormonu
Oedema	Ödem	Vücutta bir yerde su birikmesi

12. "eu" harfleri "ö" harfi şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Eutopic	Ötopik	Normalde bulunan, dokuda ortaya çıkan
Euthyroid	Ötiroid	Tiroid bezinin fonksiyonun normal olması
Euthanasia	Ötonazi	Kolay ve a rısız ölüm

13. "au" harfleri "uv" ya da "o" şeklinde okunur.

Kelime	Okunu u	Anlamı
Autoallergy	Otoallerji	Vücudun kendi dokularına alerji olu turması
Autism	Otizm	leri derecede içine kapanık otistik
Autopsy	Otopsi	Ölüm nedenini anlamak için cesedin iç organlarının incelenmesi
Autonomy	Otonomi	Kendi kendine ba ımsız çalı ma
Trauma	Travma	Yaralanma , zedelenme

Tıp terminolojisindeki ekler

Terimlerin temel yapıları

Kök, Önek, Sonek

Kaynaştırma ünlüsü Tıbbi terimler kendi alanlarına özel olan ve günlük hayatta kullanıldığında anlamının zor olduğu kelimelerdir. Tıbbi terimleri öğrenmenin en temel yolu kelimeyi köklerine ayırmaktır. Kökle birlikte önek, sonek ve kaynaştırma ünlüsü bir kelimedede bulunması gereken kısımlardır. Bu kısımlar üzerinden yeni sözcükler üretilebilir. Bu yapı Türkçede bile söz konusudur.

Örnek: kitap/kitaplık gibi, ayakkabı/ayakkabılık gibi. O halde **kök** denilince bir kelimededen başka kelimelerin türetilebildiği yalın haline verilen isim anlaşılacaktır. Hepato: Karaciğer. Sinus: boşluk, kafa kemiklerinde içi dolu boşluklar anlamına gelmektedir.

Önek: Genelde tek başına kullanılmazlar ve köke anlam katmaya yararlar. Kelimenin başında bulunurlar. Bir adet olurlar. Tanımlayıcı olarak görev alırlar.

Örnekler	Anlamı	Örnekler
a-	Yoklu u, eksikli i	Areflexia: reflekslerin alınamaması Aseptic: patojen mikroorganizmaların bulunmadı ı Asplenia: dala ın bulunmaması
ana-	Yukarı, geri yeniden, tekrar	Anabiotic: canlandırıcı Anastatic: iyile tirici Anagenesis: tırnakta oldu u gibi dokunun yenilenmesi
ant-, anti-	Kar ıt, zıt, ters yön	Antianemic: kansızlı a kar ı Anti-bacterial: bakterilere kar ı Anti-diabetic : diabete kar ı Antishock: oku önleyici

ante-	Ön, önce , önceki	Anteroseptal :septumun önünde (burun septumunun önünde) Anteorbital :göz çukurunun önünde
brady-	Yavaş ,seyrek	Bradyarrhythmia : kalbin atım hızının yavaşlaması Bradyacusia : iktimenin azalması Bradykinesia : hareketlerin anormal yavaşlaması
circum- (sirkum olarak okunur)	Çepeçevre, çevresinde	Circumcorneal : kornea çevresinde (kornea: gözün bir tabakası) Circumoral : ağız çevresinde (oral: ağız demek)
Contra-	Karşı, zıt	Contraception : gebeliğe karşı, Contralateral (kontralateral) : karşı tarafta ilgili Contraindication (kontrendikasyon): istenilen tedaviye karşı olma, engel bulunması
de-, des-	Yok olma, yitirme, kaybetme	Deaktivasyon : aktivasyonun azalması Deallergization : alerjen maddenin azaltılması, yok edilmesi Debride : ölü dokunun uzaklaştırılması, yok edilmesi

Sonek: Terimlerin sonuna eklenir. Sözcüklerin tipini belirlemede önemli rol alırlar. Ve sözcüklerin “kullanım amacını” belirtir. Terimlerde bir adet son ek bulunur. Kökenleri de ön eklerde olduğu gibi Grekçe ya da Latince kökenlidir. Örnek verecek olursak diabetes kelimesinde es son eki hastalık.

Sonek	Kullanım amacı	Anlamı
-algia	Ağrı ile ilgili durum belirtir	Cephalalgia: baş ağrısı Gastroenteroalgia: mide ve bağırsakla ilgili ağrı
-asis	Paraziter bulaşmada bazı benzerlikler	Giardiasis: giardia adlı enfeksiyonun bulaşması Urolithiasis: boşaltım sisteminde taş oluşumu
-brum	Benzerlik ifade eder	Cerebrum: beyin, balmumu gibi
-ia -ria	Kapsam, yaygınlık	Bulimia: aşırı yemek yeme Insomnia: uykusuzluk
-inum	İlaç ya da kimyasal madde isimlendirmesi	Morphinum: morfin Vitaminum: vitamin
-ist	Tıbbın herhangi bir alanında uzman olan kişi	Pediatrist: çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı Psikiyatrist: ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı
-itis	İltihap tanımlanmasında kullanılır	Meningitis: menenjit (beyin zarı iltihabı) Sinusitis: sinüzit,(sinus iltihabı) Nephritis: böbrek iltihabı
-oma	Genellikle tümörlerin adlandırılması bazen de hastalıkların tanımlanmasında kullanılır.	Carcinoma : karsinom , kötü huylu kanser Adenoma: bez epitelinden gelişen iyi huylu tümör Syndrome: sendrom , belli belirtilerin bir arada ortaya çıktığı hastalık durumu
-osis	Gelişen hastalık, bulaşıcı etken yada hasta şikayetini tanımlar	Siderosis: kandadaki demir bulunması Tuberculosis: tüberküloz, verem hastalığı Cyanosis : siyanoz, morarma

Kaynaştırma ünlüsü

Sıklıkla kaynaştırma ünlüsü “o” harfidir. Bazen “a,e,i” gibi harflerde bu görevi yerine getirir. Kaynaştırma ünlüsünün görevi kök sözcüğü soneke bağlamaktır. Enterostomy: karın duvarına cerrahi olarak bağırsağın açışlaştırılması

KÜÇÜLTME İFADE EDEN TERİMLER

-Culus , culum gibi: canalis kanal, canalicus kanalcık
Bronchus bronş, bronculus bronşçuk

DERECELENDİRME İFADE EDEN TERİMLER

Hypo-	Dü ük, az	hypocalcemia	Kan kalsiyumunun azalması
Hyper-	Fazla	hypercalcemia	Kan kalsiyumunun çok artması
Super-	Çok fazla, a ırı	Supernutrition	A ırı beslenme
Oligo-	Biraz , bir kaç	Oliguria:	drarın biraz azalması
Pan	Hepsi tümü, tamamı	pansitopeni	Tüm kan hücrelerinde azalma
Macro	Normalden büyük	makrosefali	Kafanın normalden büyük olması
zo	Aynı	zograft	Genetik olarak benzer doku özelli i gösteren ki ilerden alınan doku parçası
neo	Yeni	Neonatal	Do umdan sonraki bir haftalık dönem

Tanısal işlemler için kullanılan sonekler içinde en yaygın olanları –grafi,-skopi ve –metri dir.

Grafi: Radyolojik görüntüleme, **-Skopi:** Ayna tutma, **-Metri:** ölçme, **Myelografi:** omuriliğin radyolojik görüntülenmesi, **Laringoskop:** gırtlığa yana ile bakmak, **Odiometri:** işitme ölçümü anlamına gelmektedir.

ZAMAN VE YÖN GÖSTERENLER

Ante	Önce	Antefebriale	Ate yükselmeden önce
Pre	Öncesinde	Prenatal	Do um öncesinde
Peri	Sırasında, Çevresinde	Perinatal	Do um sırasında
Post	Sonrasında	Postnatal	Do um sonrasında
pro	Öncesinden	Profilaksi	Hastalıktan önce önlem almak

ÇOĞUL YAPAN EKLER

	Tekil	Ço ul
-a, -ae	vertebra	Vertebrae
-on, -a	Ganglion	Ganglia
-um, -a	Ovum	Ova
-us, -i	Fungus	Fungi
-en, -ina	Foramen	Foramina

AKRONİMLER

Günümüzde bazı sözcükler birden fazla terimle ifade edilmektedir, yazım açısından kısaltmak ve daha kolay okunur hale getirmek için çoğunlukla birkaç harfleri birleştirilerek okunur ve yazılırlar. BOS: Beyin Omurilik Sıvısı, EKG: Elektro Kardio Grafi, MR: Manyetik Rezonans Görüntüleme, UV: ultraviole

EAPONİMLER

Bir kişi veya yer ile anılan hastalık, belirti, bulgu, cerrahi alet, test veya sendromlar ya da genel terimlerin özel kişi adlarıyla anılmasıdır. Genellikle o yapıyı bulan ya da üzerinde çalışan kişilerin isim ya da çoğunlukla soy-isimleriyle adlandırılmasıyla oluşturulur. Tıp bilimi içinde önemli bir yeri olan Behçet Hastalığı buna en güzel örnektir.

APGAR skoru: Yenidoğan döneminde 1. ve 5. dakikalarda bebeğin durumunun değerlendirildiği bir skortama. Virginia Apgar tarafından bulunmuştur.

TIP TERMİNOLOJİSİNDE KULLANILAN KISALTMALAR

Tıbbi birçok terimin yerine artık kısaltmaları kullanılmaktadır. Bunlara örnekler verecek olursak: Art. Articulatio, İm: intramüsküler, İv: intravenöz(damar içi), İm: intramüsküler (kas içi), Post: posterior (arka), Rbc.: alyuvar sayısı (kırmızı kan hücresi sayısı), CA: kanser, CV: kardiyovasküler(kal-damar sistemi), M.,m.: musculus: kas, N ., n.: nervus: sinir

İnsan vücudunun bölümleri

Caput (baş), Collum (boyun), Truncus (gövde), Thorax (göğüs), Abdomen (karın), Pelvis (leğen) Dorsum (sırt), Membrum superius (üst taraf), Membrum inferius (alt taraf), Regio capitis: baş bölgesi, Regio facialis: yüz bölgesi, Regio pectoralis: göğüs ön yüzü, Regio abdominalis: karın bölgesi, Regio umbilicalis: göbek bölgesi, Regio inguinalis: kasık bölgesi, Regio deltoidea: omuz bölgesi, Axilla: koltuk altı çukuru, Brachium: kol, Cubitus: dirsek, Manus: el, Carpus: el bileği,

Metacarpus: el tarağı, Digitus: parmak, Femur: uyluk, Genus: diz, Crus: bacak, Pes: ayak,Tarsus: ayak bileği, Metatarsus: ayak tarağı.

Hastalık terimleri: kişinin sağlığının kaybolması durumudur. Belli hastalık etkenleri bu tablonun ortaya çıkışını kolaylaştırır. O halde hastalık etkenleri: İç ya da Dış kaynaklı olabilir Dış kaynaklılar genellikle mikroplar ya da bazı zararlı maddeler (kimyasal ajanlar, sigara, çevre kirliliği gibi) olabilir. Hastalıklar ani ortaya çıkabilir ki bunlara akut hastalıklar adı verilir. örneğin: zehirlenmeler, enfeksiyon hastalıkları gibi. Bir kısmı da kronik yani süregen hastalıklar adı ile anılır.

Kanser: kontrolsüz hücre çoğalması. İyi huylu olanlar (benign) yayılmazlar, sınırları kesindir. Kötü huylu olanlar (malign)başka dokulara geçerek metastaz (yayılma) yaparlar. Kanser hastaları ile uğraşan bilim dalının adı onkolojidir. Lymphoma: lenfoma, lenf kanseri

Anesteziyoloji ve reanimasyon: Anestezi duyarsızlaştırma anlamındadır. Genel anestezi yaşam fonksiyonları devam ederken kişinin geçici bilinç kaybının olması halidir.

Yoğun bakım: ileri derecede yaşamsal fonksiyonu bozulmuş kişinin ileri teknolojik desteğin olduğu ünitelerde takip edilmesi.

Anesteziyoloji: anestezik maddeleri ve kullanılış şekillerini konu alan inceleyen bilim dalı. Bu bilim dalı ve cerrahi branşlar iç içe geçmiş durumdadır. Sistemler doğrultusunda verilen anestezik maddelerin ve yapılan ameliyatların terminolojisi değişmektedir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/tibbi-terminoloji-ady212u?search=sak103u>